

Paraisten Tammon luontoselvitys

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
2004

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	2
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	2
3. LUONNONSUOJELULAIN LUONTOTYYPI	4
3.1 Tammon itäosan tammimetsät	4
3.2 Tammon pohjoisosan tammimetsä.....	5
3.3 Tammon keskiosan jalopuumetsä	5
3.4 Tammon eteläosan tammimetsä	5
3.5 Tammon eteläosan jalopuumetsä	5
3.6 Tammon eteläosan istutuskuusikkoa reunustava tammimetsä.....	6
3.7 Tammon lounaisosan tammimetsä.....	6
4. METSÄLAIN ERITYISEN TÄRKEÄT ELINYMPÄRISTÖT	6
4.1 Östervikenin itärannan tervaleppälehto.....	6
4.2 Tammon lounaisosan lehto.....	6
4.3 Tammon pohjoisrannan tervaleppälehto	7
4.4 Lehto ja jyrkänne Tammon keskiosassa.....	7
4.5 Tammon keskiosan mäen itäpuolinen lehto	8
4.6 Tammon itärannan tervaleppälehto	9
4.7 Tammon kaakkoisosan lehto	9
5. VESILAIN MUKAISET KOHTEET	10
6. MUUT LUONTOKOHTEET	10
6.1 Ketoalueet.....	10
6.1.1 Keto	10
6.1.2 Keto	10
6.2 Entiset hakamaat	12
6.2.1 Kaakkois ja itäosan haat.....	12
6.2.2 Keskiosan haka.....	13
6.2.3 Lounaisosan haat.....	14
7. UHANALAISET, SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT JA EU:N LUONTO- JA LINTUDIREKTIIVEIHIN SISÄLTYVÄT LAJIT	14
8. KIRJALLISUUS	14

LIITTEET

- Liite 1. Metsä-, luonnonsuojelu- ja vesilaissa mainitut elinympäristöt
- Liite 2. Luonnonsuojelulain mukaiset kohteet
Metsälain mukaiset kohteet
Kedot ja hakamaat

1. JOHDANTO

Diplomi-insinööri Juha Erjanti tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Paraisilla sijaitsevan Tammon saaren luontoselvityksen. Selvitystä tullaan käyttämään saaren ranta-asemakaavan laadinnan apuna. Selvityksen laativat FM (biologi) Turkka Korvenpää ja FM (biologi) Terhi Korvenpää.

Selvityksen maastotyöt tehtiin 14.8.2004. Työn tarkoituksena oli kartoittaa alueella mahdolliset sijaitsevat luonnonsuojelulain (N:o 1096/1996) 29 §:n suojelemat luontotyypit, vesilain (N:o 264/1961) mukaiset kohteet sekä metsälain (N:o 1093/1996) 10 §:n tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (liite 1). Myös muut luonnonarvoiltaan merkittävät kohteet inventoitiin. Löydetty kohteet on merkitty raportin liitteenä oleviin karttoihin (liite 2). Lakien mukaisten luontokohteiden lisäksi etsittiin EU:n luontodirektiiviin sisältyviä lajeja sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien eliölajien esiintymiä. Myöhäisen inventointiajankohdan vuoksi varsinaista linnustokartoitusta ei voitu tehdä, vaan alueen linnustollisesta merkityksestä esitetään ainoastaan elinympäristöihin perustuva arvio.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Tammossa on sijainnut kaksi maatilaa – Rantakari saaren länsiosassa ja Heinola etelärannalla Asumattomien talojen pihapiirit sulautuvat maisemaan siten, ettei niiden tarkkoja rajoja voi maastossa selvästi erottaa. Tilojen entiset pellot ovat nykyisin pääasiassa tiheitä istutuskusikoita. Istutuskusien seassa kasvaa yksittäisiä tammia ja pari saarnea. Heinolan talon koillispuolelle hylätylle pellolle on istutettu myös tammea (kuva 1). Tammon koilliskulmassa sijaitsevan pienen erillisen saaren ja Tammon välissä on ruovikkoa ja saari on käytännössä maatunut kiinni Tammoon.

Tammon pohjoispuolisko on säilynyt rakentamattomana. Pohjoisosan metsät ovat kuitenkin miltei kokonaan tehokkaassa käytössä olleita talousmetsiä. Ainoastaan rannan kapeat kalliot ovat säilyneet puustoltaan suhteellisen luonnontilaisina kalliomännikköinä. Heti niiden takana on suurimmaksi osaksi taimikoita ja siemenpuuasentoisia hakkuita.

Tammon luoteisrannalla Östervikenin suulla on pienialainen kuloalue, jonka kenttäkerroksen kasvillisuus on palanut (kuva 2). Puustosta kulo on tappanut vain matalia kuusia. Sen sijaan kookkaat männyt ovat säilyneet elossa – ainoastaan niiden rungot ovat hiiltyneet.

Tammon eteläosat ovat miltei kokonaan puustorakenteeltaan hyvin säilyneitä hakamaita, joissa on vielä jäljellä runsaasti huomionarvoisia perinnemaisemien putkilokasvilajeja. Merkittävä osa hakamaista on puustoltaan iäkkäitä tammimetsiä. Hakojen ohella on myös muutamia matalien kallioiden kupeessa sijaitsevia niitty- ja ketokuvioita, jotka ovat reunoiltaan rehevöityneitä. Rehevöitymisestä huolimatta niityillä ja kedoilla on kuitenkin edelleen säilynyt runsaasti huomionarvoisia kasvilajeja. Hakamaat, keto- ja niittykuviot sekä kuuselle istutetut entiset niityt ja pellot muodostavat yhtenäisen, koko saaren eteläosan kattavan, edustavan perinnemaisemakokonaisuuden. Kaikkiaan Tammon saaren putkilokasvilajisto on erittäin monipuolinen. Jaloista lehtipuista kasvavat tammi, lehmus, saarni ja vaahtera (yksittäisiä taimia). Yksittäisistä putkilokasvilajeista esimerkiksi kevättähtimön (*Stellaria holostea*) runsaus eri

puolilla saarta on silmiinpistävää. Monipuolisen kasvilajiston perusteella on myös Tammon eteläosien selkärangaton-, itiökasvi- ja sienilajisto tavanomaista monimuotoisempaa.

Tammon eteläosien iäkkäissä tammissa on koloja, jotka tarjoavat pesäpaikkoja kololinnuille kuten uuttukyyhkylle (*Columba oenas*) ja lehtopöllölle (*Strix aluco*). Saaren eteläosissa pesinee muutenkin hieman tavanomaista runsaampi ja monipuolisempi linnusto. Sen sijaan pohjoisosat ovat karuja ja puustoltaan varsin tehokkaasti käsiteltyjä. Pohjoisosien merkitys linnustolle on todennäköisesti melko vähäinen, vaikka saaren rakentamattomuuden mukanaan tuoma vähäisempi häirintä onkin linnustolle eduksi. Toisaalta Tammon pohjoisosa on suosittu huviveneilijöiden pysähdyspaikka, mikä lisää häiriötä. Österviken on ruovikoitunut ja sillä lienee jonkin verran merkitystä vesi- ja rantalinnustolle.

Kuva 1. Tammon hakamaa-alueiden välisille entisille pelloille ja niityille on istutettu tammia ja kuusia. Kuvassa istutustammikkoa kohteiden 3.1 ja 3.4 väliseltä entiseltä niityltä.

Kuva 2. Tammon luoteiskulman kuloaluetta.

3. LUONNONSUOJELULAIN LUONTOTYYPIT

3.1 Tammon itäosan tammimetsät

Tammon itäosan mäkimaastossa on kaksi lähekkäistä luonnonsuojelulain mukaisen jalopuumetsän kriteerit täyttävää tammimetsikköä, joiden välissä on entiselle pellolle istutettua nuorta kuusikkoa.

Eteläisempi kuvio on entistä hakamaata, jossa puuston hakamaarakenne on varsin hyvin säilynyt. Alueella kasvaa runsaasti kookkaita tammia, joiden lisäksi puustossa on mm. järeitä haapoja. Kenttäkerroksen kasvillisuudessa on sekä lehto- että niittykasveja. Runsaina kasvavat mm. kielo (*Convallaria majalis*) ja lehtonurmikka (*Poa nemoralis*). Muuhun kasvistoon kuuluvat mm. metsäapila (*Trifolium medium*), sinivuokko (*Hepatica nobilis*), kurjenkello (*Campanula persicifolia*), syylälinnunherne (*Lathyrus linifolius*), metsäkastikka (*Calamagrostis arundinacea*) sekä huomionarvoiset perinneympäristöjen lajit sikoangervo (*Filipendula vulgaris*) ja kevätesikko (*Primula veris*). Pensaista tavataan taikinamarjaa (*Ribes alpinum*) ja lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*). Iäkkäällä tammella kasvoi harvinainen sokkelokääpä (*Daedalea quercina*). Alueella on joitakin isoja kuolleita tammia. Pohjoisempi tammimetsikkö on puustorakenteeltaan selvästi eteläistä vähemmän hakamainen, mutta muutoin hyvin samankaltainen kuin eteläisempi metsikkö.

Maankäyttösuositus: Tammon itäosan tammimetsät täyttävät luonnonsuojelulain mukaisen luontotyyppin ”jalopuumetsät” määritelmän, ja se tulee säilyttää rakentamattomana.

Kuva 3. Tammon itäosan tammea kasvavaa entistä hakamaata, joka täyttää luonnonsuojelulain mukaisen jalopuumetsän kriteerit.

3.2 Tammon pohjoisosan tammimetsä

Tammon pohjoisosassa sijaitsee entiseen, kuusikolle istutettuun, peltoon rajoittuva pienialainen tammimetsikkö, jossa kasvaa kymmenkunta suurta tammea. Puusto on muuten harvaa ja hakamaista. Kenttäkerroksen kasvillisuus vastaa melko tarkoin edellisen kohteen kasvillisuutta.

Maankäyttösuositus: *Tammon pohjoisosan tammimetsä on mahdollinen luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsä, ja se tulee säilyttää rakentamattomana.*

3.3 Tammon keskiosan jalopuumetsä

Keskiosan jalopuumetsikössä vallitsevat muista Tammon jalopuumetsistä poiketen lehmukset. Kohteella kasvaa noin 30 runkomaista lehmusta, joiden halkaisija on keskimäärin 25 cm. Kohteella kasvaa myös muutamia alle 20 cm halkaisijaltaan olevia tammia sekä kookkaita vanhoja mäntyjä. Itäreunalla, istutuskusikon puolella, kasvaa myös kookas saarni. Kohde on vanhaa hakaa, mikä näkyy vielä kasvillisuudessa. Kasvistoon kuuluvat mm. sinivuokko, nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*), kurjenkello, keltamatara (*Galium verum*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), syylälinnunherne, käärmeenpistonyrtti (*Vincetoxicum hirundinaria*), sikoangervo, mäkitervakko (*Lychnis viscaria*), mäkikaura (*Avenula pubescens*) ja mäkikuisma (*Hypericum perforatum*).

Maankäyttösuositus: *Tammon keskiosan lehmusmetsä on mahdollinen luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsä, ja se tulee säilyttää rakentamattomana. Osa kohteesta on metsälain mukaista lehtoa (kohde 4.5).*

3.4 Tammon eteläosan tammimetsä

Kookkaista vanhoista tammista ja männyistä koostuva jalopuumetsä. Rannalla kasvaa pari tervaleppää. Kohde on vanhaa hakaa ja muodostaa osan kohteesta 6.2.2. Kasvillisuus on pääasiassa heinäistä, mutta lajistoon kuuluvat myös kevätesikko, kurjenkello, haisukurjenpolvi (*Geranium robertianum*), ahomansikka, kyläkellukka (*Geum urbanum*), syylälinnunherne, kielo, metsäapila, niittyleinikki (*Ranunculus acer*), aholeinikki (*Ranunculus polyanthemus*) ja lillukka (*Rubus saxatilis*).

Maankäyttösuositus: *Tammon pohjoisosan tammimetsä on mahdollinen luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsä, ja se tulee säilyttää rakentamattomana.*

3.5 Tammon eteläosan jalopuumetsä

Hyvin pienialainen jalopuulehto vanhan metsittyvän pellon länsipuolella. Kohteella kasvaa kookkaita lehmuksia (halkaisijat 30-40 cm). Osa lehmuksista on kuolleita, ja niiden rungot makaavat maassa entisellä pellolla. Koilliskulma on osittain vanhaa puutarhaa, ja siellä kasvaa mm. lehtikuusi ja mahdollisesti istutettuja saarnia. Kohde on vanhaa hakaa ja muodostaa osan kohteesta 6.2.2.

Maankäyttösuositus: *Tammon eteläosan lehmusmetsä on mahdollinen luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsä, ja se tulee säilyttää rakentamattomana.*

3.6 Tammon eteläosan istutuskuusikkoa reunustava tammimetsä

Istutuskuusikkoa ympäröi muutamien runkomaisten tammien reunus. Kohde on vanhaa hakaa ja muodostaa osan kohteesta 6.2.2.

Maankäyttösuositus: Istutuskuusikkoa ympäröivät tammet ovat osa mahdollista luonnonsuojelulain mukaista jalopuumetsää. Kohde tulee säilyttää rakentamattomana.

3.7 Tammon lounaisosan tammimetsä

Pääasiassa tammista koostuva jalopuumetsä. Tammien seassa kasvaa myös vanhoja mäntyjä ja haapoja. Rannalla on tervaleppiä. Kohde on vanhaa hakaa ja muodostaa osan kohteesta 6.2.3. Kasvillisuus on heinäistä, mutta siellä tällä kasvaa myös kevätesikkoa, kurjenkelloa, haisukurjenpolvea, ahomansikkaa, kyläkellukkaa, syylälinnunhernettä, kieloa, metsäapilaa, niitty- ja aholeinikkiä sekä lillukkaa. Pensaista esiintyy lehtokuusamaa ja taikinamarjaa. Ranta on palautumassa lehdoksi ja siellä kasvaa mm. kevättähtimöä.

Maankäyttösuositus: Tammon lounaisosan tammimetsä on mahdollinen luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsä, ja se tulee säilyttää rakentamattomana.

4. METSÄLAIN ERITYISEN TÄRKEÄT ELINYMPÄRISTÖT

4.1 Östervikenin itärannan tervaleppälehto

Tammon länsirannalla Långholmenin ja Tammon välissä sijaitsee Östervikenin lahti, jonka itärannalla on rehevää tervaleppälehtoa (kuva 4). Tervaleppälehdon kasvistoon kuuluvat mm. puna-ailakki (*Silene dioica*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), koiranvehnä (*Elymus caninus*), hiirenporras (*Athyrium filix-femina*), rantayrtti (*Lycopus europaeus*) ja vadelma (*Rubus idaeus*).

Maankäyttösuositus: Östervikenin itärannan tervaleppälehto on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, jota ei saa muuttaa niin, että kohteen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Tervaleppälehto tulee säilyttää rakentamattomana.

4.2 Tammon lounaisosan lehto

Edellisen kohteen eteläpuolella, Långholmeniin kiinni kasvaneen kannaksen reunalla, on pienialainen rannanläheinen puna-ailakkityypin tervaleppälehto. Puusto koostuu kookkaista tervalepistä. Putkilokasvillisuus on tavanomaista lehtotyyppille ominaista kasvillisuutta: mesiangervoa, koiranvehnää, tesinaa (*Milium effusum*), puna-ailakkia ja ranta-alpea (*Lysimachia vulgaris*). Pensaskerroksessa kasvaa vadelmaa.

Maankäyttösuositus: Tammon lounaisosan tervaleppälehto on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, jota ei saa muuttaa niin, että kohteen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Tervaleppälehto tulee säilyttää rakentamattomana.

Kuva 4. Östervikenin itärannan rehevää tervaleppälehtoa.

4.3 Tammon pohjoisrannan tervaleppälehto

Tammon pohjoisrannalla saaren länsipuoliskossa sijaitsevan lahden pohjukassa on rehevää suurruohoista tervaleppälehtoa. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mesiangervoa, jonka ohella tavataan esim. punakoisoa (*Solanum dulcamara*) ja rönsyleinikkiä (*Ranunculus repens*). Kohde on tavanomainen, mutta sinänsä edustava sisäsaariston tervaleppälehto.

Maankäyttösuositus: *Tammon pohjoisrannan tervaleppälehto on metsälain mukainen erityisen tärkeä elinympäristö, jota ei saa muuttaa niin, että kohteen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Tervaleppälehto tulee säilyttää rakentamattomana.*

4.4 Lehto ja jyrkänne Tammon keskiosassa

Tammon keskiosassa kohoaa korkeahko kallio, jonka länsireunalla on suhteellisen matala, mutta varttuneen metsän varjostama kallioseinä. Seinämän alla on kivikkoa, ja seinämässä onkaloita ja pieniä luolia. Kallion onkaloissa on asuttu pesäluolasto. Seinämän tyvellä olevassa lehtorinteessä kasvaa kuusten ja koivujen seassa isoja haapoja ja kohteella on koivupötkelöitä sekä järeäkö haapamaapuu. Haapojen ohella puustossa on mm. muutama lehmus. Lehtolaikun kasvistoon kuuluvat mm. kivikkoalvejuuri (*Dryopteris filix-mas*), kevättähtimö, sinivuokko, sudenmarja (*Paris quadrifolia*), kyläkellukka ja lehtokuusama. Haavan läpilahonneella kannolla havaittiin lattakääpä (*Ganoderma lipsiense*).

Maankäyttösuositus: Jyrkänne ja lehtolaikku ovat metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joita ei saa muuttaa niin, että niiden ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Kohde tulee säilyttää rakentamattomana.

Kuva 5. Kohteen 4.4 jyrkänne ja sen tyvellä sijaitseva lehtolaikku.

4.5 Tammon keskiosan mäen itäpuolinen lehto

Edellisestä kohteesta mäen yli itään on pienialainen rinnelehto (kuva 6). Rinne on kivikkoisen ja lehdon itäosaan on mahdollisesti kerätty vieressä aiemmin sijainneelta pellolta lisää kiviä. Aikaisemmin laidunnettu lehto on tyypiltään lähinnä kuivahkoa VRT-lehtoa. Puusto koostuu haavoista, tammista ja lehmuksista. Istutuskuusikon vierellä kasvaa muutamia nuoria kuusentaimia. Rinteen kivikkoisella osalla on mm. lehmuksen tyvivesoja. Pensaskerrokseen kuuluvat pähkinäpensas (*Corylus avellana*), lehtokuusama ja taikinamarja. Kenttäkerroksessa esiintyy mm. sinivuokkoa, kevätlinnunhernettä (*Lathyrus vernus*), nuokkuhelmikkää, kieloa, lillukkaa, sormisaraa (*Carex digitata*), kurjenkeltoa, kevätesikkoa ja kyläkellukkaa.

Lehto muodostaa osan luonnonsuojelulain mukaisesta kohteesta 3.3, Tammon keskiosan jalopuumetsä.

Maankäyttösuositus: Rinteenaluslehto on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, jota ei saa muuttaa niin, että kohteen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Lehto on myös osa luonnonsuojelulain mukaista jalopuumetsää. Kohteella ei tule suorittaa metsänhoitotoimenpiteitä.

Kuva 6. Kohteen 4.5 lehtoa, jossa kasvaa mm. lehmuksia, tammia ja pähkinäpensaita.

4.6 Tammon itärannan tervaleppälehto

Tammon itärannan lahden pohjukassa on pienialainen tervaleppälehto, jonka kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mesiangervoa. Muuhun kasvistoon kuuluvat mm. puna-ailakki (*Silene dioica*), vadelma, tuomi (*Prunus padus*) ja kyläkellukka.

Maankäyttösuositus: Tammon itärannan tervaleppälehto on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, jota ei saa muuttaa niin, että alueen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Tervaleppälehto tulee säilyttää rakentamattomana.

4.7 Tammon kaakkoisosan lehto

Kohde on kuulunut aikaisemmin laajempaan hakamaa-alueeseen. Kuivahkon lehdon (lähinnä VRT) puusto on kookasta mutta harvahkoa. Se koostuu lähinnä kookkaista rauduskoivuista ja järeistä männyistä sekä yksittäisistä kuusista ja pihlajista. Lehdossa kasvaa pari halkaisijaltaan 20 cm:n levyistä tammea sekä useita nuoria alle 4 m korkeita tammia. Kohteella on koivupökkö ja kuusimaapuita. Pensaskerroksessa kasvavat lehtokuusama ja taikinamarja. Muussa kasvillisuudessa näkyy aikaisemman laidunnuksen vaikutus. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti kevättähtimöä, kieloa, nuokkuhelmikkää ja lehtonurmikkaa. Muita lajeja ovat mm. ahomansikka, sinivuokko, keltamatara ja käenkaali (*Oxalis acetosella*).

Maankäyttösuositus: Tammon kaakkoisosan lehto on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, jota ei saa muuttaa niin, että alueen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Lehto tulee säilyttää rakentamattomana.

5. VESILAIN MUKAISET KOHTEET

Kaava-alueella ei ole vesilain mukaisia kohteita.

6. MUUT LUONTOKOHTEET

6.1 Ketoalueet

Maankäyttösuositus: Seuraavassa esitellyt kedot ovat kasvilajistoltaan arvokkaita perinnemaisemakohteita, jotka olisi hyvä säilyttää rakentamattomina.

6.1.1 Keto

Pienialainen heinittynyt kallioketo (kuva 7), jolla kasvaa vielä monipuolinen putkilokasvilajisto. Hietakastikka (*Calamagrostis epigejos*), juolavehnä (*Elymus repens*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*) ja niittynurmikka (*Poa pratensis*) ovat vallanneet vaateliaammalta ketolajistolta kasvutilaa. Vaateliainta lajistoa kedolla ovat keihäsvuohennokka (*Scutellaria hastifolia*), mäkikaura, sikoangervo, nurmilaukka (*Allium oleraceum*) ja aholeinikki. Muuhun kasvistoon kuuluvat mm. keltamatarä, ahopukinjuuri (*Pimpinella saxifraga*), ahomansikka, ketotädyke (*Veronica arvensis*), mäkitervakko, keltamaksaruoho (*Sedum acre*), ketokeltto (*Crepis tectorum*), hopeahanhikki (*Potentilla argentea*), ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), kissankello (*Campanula rotundifolia*), metsäapila, kevättähtimö, ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*) ja särmäkuisma (*Hypericum maculatum*).

6.1.2 Keto

Osittain heinittynyt kallioketo (kuva 8), jonka putkilokasvillisuus on vielä erittäin monipuolista. Heinistä vallitsevat koiranheinä (*Dactylis glomerata*) ja nurmipuntarpää. Arvokkaita ketolajeja esiintyy runsaasti. Kallioden reunoilla ja heinättömillä kohdilla kasvaa jänönapilaa (*Trifolium arvense*), keihäsvuohennokkaa, mäkikauraa, nurmilaukkaa, hinaa (*Danthonia decumbens*), kevätesikkoa sekä heinäratamoa (*Plantago lanceolata*). Ahdekauraa (*Avenula pratensis*) tavataan erittäin niukkana. Vaarantunut keltamatarä ja silmälläpidettävä ketoneilikka (*Dianthus deltoides*) kasvavat niukkoina. Muuta kedon lajistoa ovat mm. pölkkynuoho (*Arabis glabra*), ahopukinjuuri, aholeinikki, niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), ketotädyke, tuoksusimake (*Anthoxanthum odoratum*), ahdekaunokki, mäkivirvilä (*Vicia tetrasperma*), keto-orvokki (*Viola tricolor*), mäkitervakko, ahomatarä (*Galium boreale*) ja mäkiarho (*Arenaria serpyllifolia*). Varjoisilla paikoilla kasvaa mm. haisukurjenpolvea ja haurasloikka (*Cystopteris fragilis*).

Kuva 7. Kohteen 6.1.1 heinittynyttä kallioketoa.

Kuva 8. Kohteen 6.1.2 heinittynyttä kallioketoa.

6.2 Entiset hakamaat

Maankäyttösuositus: Seuraavassa esiteltyt hakamaat ovat erittäin edustavia, valtakunnallisesti merkittäviä perinnemaisemakohteita, joissa kasvaa runsaasti huomionarvoisia kasvilajeja. Ne olisi jätettävä rakentamatta.

6.2.1 Kaakkois ja itäosan haat

Kaakkois- ja itäosan hakamaat muodostuvat pääosin luonnonsuojelulain mukaisista tammimetsistä (kohde 3.1) ja metsälain mukaisesta lehdosta (kohde 4.7). Loppuosan puusto on harvaa koostuen lähinnä kookkaista koivuista ja männyistä. Yksittäisiä runkomaisia tammia kasvaa myös muualla hakamaa-alueella, kuin luonnonsuojelulain mukaisilla kohteilla. Myös tammen taimia on paikoin runsaasti. Hakamaan putkilokasvillisuus on lajistollisesti erittäin edustavaa. Hakamaalle tyypillisesti kohteella on puustosta paljaita pienialaisia niitty laikkuja (kuva 9). Koko alueella kasvaa mm. mäkikauraa, kevätesikkoa, ahopukinjuurea, sikoangervoa, kevättähtimöä ja aholeinikkiä. Kevätesikkoa kasvaa paikoitellen erittäin runsaasti, erityisesti kohteille 3.1 ja 4.7 kuulumattomalla alueella. Myös kevättähtimöä kasvaa paikoitellen suorastaan silmiinpistävän runsaasti. Harvinaisempi hirssisara (*Carex panicea*) kasvaa niukkana kohteen eteläosassa. Hakamaan tavanomaisempaa lajistoa edustavat mm. kissan- ja kurjenkello, kalvassara (*Carex pallescens*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), niittynätkelmä, metsäapila ja kielo.

Kuva 9. Kohteen 6.2.1 niitty laikkuja. Taustalla pohjoispuolen istutuskuusikkoa.

Kuva 10. Kohteen 6.2.1 koivuvaltaista hakaa kohteen 3.1 eteläpuolella.

6.2.2 Keskiosan haka

Pääosan Tammon keskiosan hakamaasta muodostavat kohteet 3.3, 3.4, 3.5, 3.6 ja 4.5. Hakamaan jakaa kahtia keskelle jäävä kallioketo (kohde 6.1.2). Itäosan hakamaasta muodostaa tammimetsä (kohde 3.4). Länsiosaa reunustaa kohde 3.6, ja pohjoisosaa kohteet 3.3 ja 4.5. Edellä mainittuihin kohteisiin kuulumattomalla alueella puusto koostuu kookkaista männyistä. Arvokkain ja monipuolisin putkilokasvillisuus on keskittynyt aiemmin mainituille kohteille. Kohteisiin kuulumattomien osien kasvillisuus on lounaisosassa heinävaltaista, länsiosassa tuoreen kankaan lajistoa.

Kohteen eteläosan keskivaiheilla sijaitsee vanha asumaton mökki, jolla ei ole muusta ympäristöstä erottuvaa piha-aluetta. Mökin itäpuolella on hakamaahan kuulumaton pieni metsittyvä pelto, jolla kasvaa mm. nokkosta (*Urtica dioica*), lehtokuusamaa ja tammia. Mökin ympäristössä esiintyy edustavaa hakamaa- ja niittykasvillisuutta: mm. nuokkukohokkia (*Silene nutans*), kevätesikkoa, sikoangervoa ja ahopukinjuurta. Tavallista lajistoa edustavat mm. päivänkakkara (*Leucanthemum vulgare*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*) ja ahdekaunokki. Kohteen itäosan eteläpuolella on vanha asumaton talo, jonka heinävaltaista entistä piha-aluetta ei tutkittu.

6.2.3 Lounaisosan haat

Lounaisosan haka jakaantuu kahteen, kapean peltosaran jakamaan osaan. Idänpuoleisesta osasta valtaosan muodostaa kohde 3.7. Haka jatkuu kohteesta itään käsittäen myös aution kesämökin piha-alueet. Mökin ympäristön puusto koostuu kookkaista haavoista, männyistä ja rauduskoivuista sekä parista tammesta. Kohteen itäosan pohjois- ja itäreunaa rajaavat osin korkeaheinäinen entinen pelto sekä entiselle pellolle istutettu tiheä kuusikko. Kohteen länsiosa on puustoltaan havupuuvaltaista hakaa, eikä tammia kasva tällä alueella. Kasvillisuus on kuitenkin hakamaarajauksen ulkopuolisista metsistä poikkeavaa, sillä mäen etelärinteellä kasvaa mm. kevätesikkoa ja muuta niittykasvillisuutta.

7. UHANALAISET, SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT JA EU:N LUONTO- JA LINTUDIREKTIIVEIHIN SISÄLTYVÄT LAJIT

Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään uhanalaisten lajien rekisteriin ei ole talletettu havaintoja kaava-alueelta.

Kalliokedoilla ja hakamailla kasvoi vaarantunutta keltamataraa. Kohteen 6.1.2 kalliokedolla kasvaa pieni kasvusto valtakunnallisesti silmällä pidettävää ketoneilikkaa (*Dianthus deltoides*).

8. KIRJALLISUUS

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) (1998): Retkeilykasvio. 4. täysin uud. painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. 656 s.
- Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 432 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. (1998). Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A: 21.05.1992.
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. (2000). Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Toivonen, H. & Leivo, A. 1993: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvillisuus- ja kasvupaikkaluokitus. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A, No 14. Metsähallitus. 96 s.

Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt:

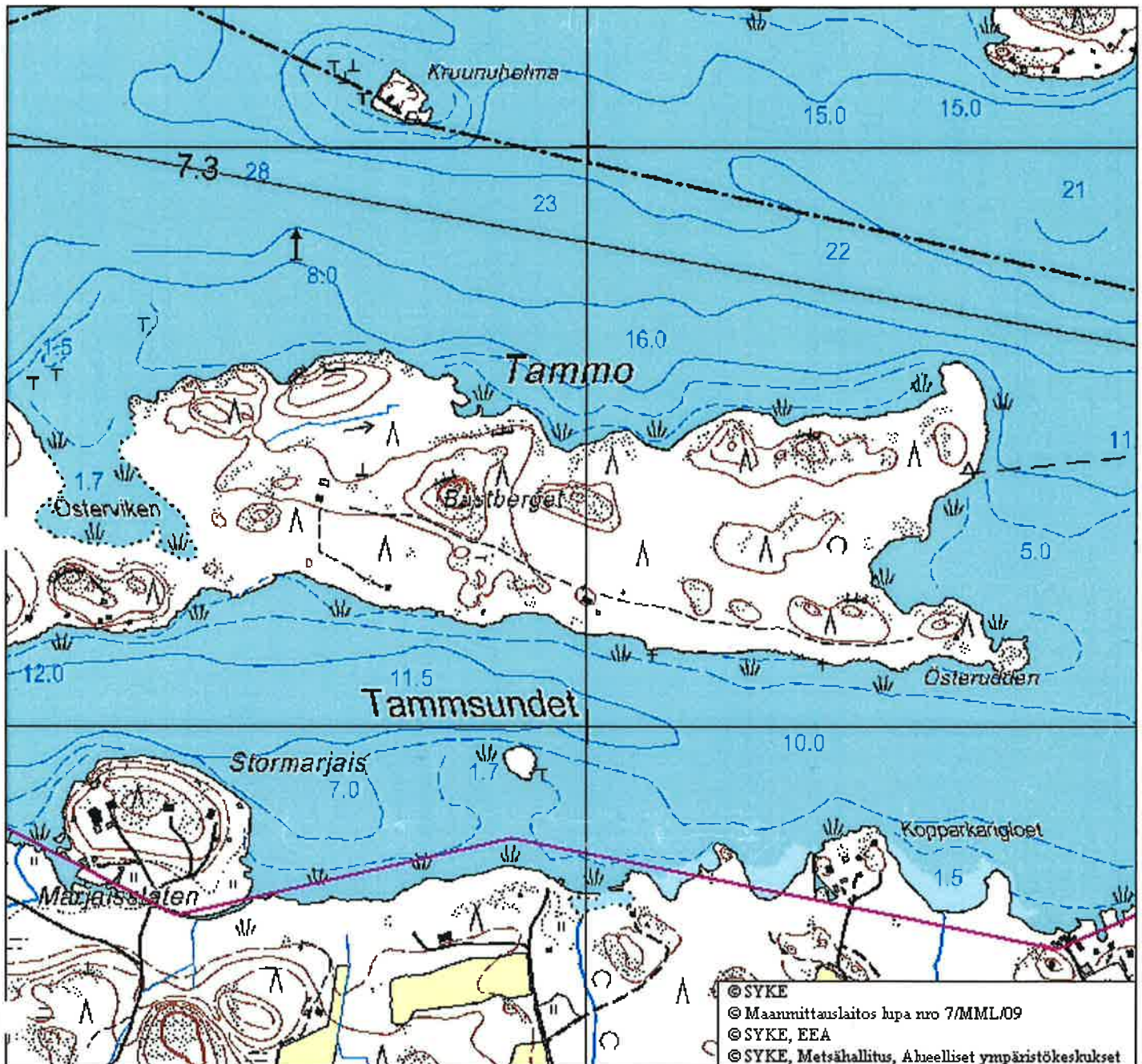
- 1) lähteiden, purojen ja pysyvien vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt*
- 2) ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot*
- 3) rehevät lehtolaikut*
- 4) pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla*
- 5) rotkot ja kurut*
- 6) jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät*
- 7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat*

Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyyppit:

- 1. Jalopuumetsiköt*
- 2. Pähkinäpensaslehdot*
- 3. Tervaleppäkorvet*
- 4. Hiekkarannat*
- 5. Merenrantaniityt*
- 6. Hiekkadyynit*
- 7. Katajakedot*
- 8. Lehdesniityt*
- 9. Avointa maisemaa hallitsevat suuret puut tai puuryhmät*

Vesilain mukaiset suojeltavat pienvesityypit:

- 1. Enintään kymmenen hehtaarin suuruiset fladat ja kluuvijärvet sekä muualla kuin Lapin läänissä enintään 1 ha:n suuruiset lammet ja järvet*
- 2. Luonnontilaiset lähteet*
- 3. Muualla kuin Lapin läänissä sijaitseva luonnontilainen uoma, jota ei katsota vesistöksi*

Mittakaava 1:10000 Ruutujako 1 km

Koordinaattijärjestelmä: KKJ-yk

Nurkkapisteen koordinaatit: 6700410:3231009 - 6702240:3232949

